

...mindenki életében jelentkezik legalább egyszer a csoda, amit észre kell venni...

GAÁL ANNA, A PEST MEGYEI KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZET FŐTANÁCSOSA

Amikor beszélgettünk, szóba került, hogy kézen áll az újabb önálló kiállításra.

Időközben befutott egy váratlan felkérés szülővárosából, Ráckeveőről, ahol korábban már két helyszínen is bemutatkozott. 2012 áprilisában a Keve Galériában megrendezett önálló kiállításán tehát ismét a „hazai” közönség láthatta együtt legújabb alkotásait.

Bodzán Antal tősgyökeres ráckevei, ott született, és ma is ott él családjával. Végzettségét, foglalkozását tekintve építész. 1993 óta Budapesten működik tervező irodájuk, a Bodzán Építész Kft. Közben 2005 és 2008 között Ráckeve főépítészeként is dolgozott, de mint mondta, az nem neki való munka volt. Nagyon szereti a városát, de abban a feladatkörben nem érezte jól magát.

Beszélgetésünk apropója, célja azonban Bodzán Antal képzőművészi, azon belül is szobrászi munkássága, ami 1997-ben kezdődött. Azóta e két alkotói munka együtt határozza meg az életét.

A Pest Megyei Közművelődési Intézet 2011 őszén ismét megrendezte az Amator Artium azaz „Művészetek Szerelmese” XXI. Országos Képző- és Iparművészeti Tárlatának Pest Megyei Kiállítását. A nem hivatásos alkotókat háromévenként bemutató megyei seregszemlén a plasztikai műfaj díját most Bodzán Antal vehette át. A Megyei Tárlat utóbbi négy kiállításán jelen volt, sőt három alkalommal a zsűri az Országos Esszencia Tárlatra is beválogatta egyedi, letisztult hangvételben megformált szobrait

– Hogyan kezdődött? Mi indította el a szobrászi pályán?

– Gyermekkoromban nem érdeklődtem különösebben a képzőművészet iránt, bár volt osztálytársaim azt mondták, hogy nem rajzoltam rosszul. Aztán a gimnázium 3. osztályában elhatároztam, hogy építész leszek, és ezt a tervemet meg is valósítottam, hiszen 1988-tól ez a hivatásom, és ez nagyon hosszú ideig ki is elégített. 1996-ban terveztem egy családi házat, s azon az épületen volt egy fe-

A Pest Megyei Tárlat díjának átvétele
(Fotó: Cservenák Péter)

lület, ami nagyon üresnek tűnt, és akkor ott a tervezés során megjelent egy szobor, egy „szeretetszobor”, de az eszembe sem jutott, hogy én csináljam meg. Megkértem egy barátomat, aki el is vállalta. Itt éreztem először ennek szükségességét. Ezután 1997-ben megbízott a ráckevei önkormányzat a korábbi háziorvosi rendelő képtárrá való átalakításával. A tervek készítésekor már egyértelmű volt, hogy azon az épületen meg kell jelennie egy szobornak, és tudtam, hogy annak a plasztikának azt kell kifejeznie, amit szerintem egy művész érez az alkotás során. Ismét a szobrász barátomhoz fordultam, ő készített is néhány vázlatot, amelyek bennem nagy vihart kavartak, aztán egy éjszaka azt álmodtam, hogy ezt a szobrot nekem kell megcsinálni, és meg is tudom csinálni. Bő egy év alatt az első gondolattól elkészült a másfélszeres életnagyságú férfi akt, amely a Föld és ég között címet viseli.

– Szereti ezt az épületet és a homlokzatra feszülő alkotását?

– Eltelt azóta tizenhárom év, s már egy-két év múlva csodálkozva néztem rá, hogy én csináltam. Az akkori realizistikus megfogalmazás mára teljesen levált rólam. Formai szempontból ma már másképp fogalmazok.

– Az elhangzottak után adódik a kérdés, hogy a saját tervezésű épületeiben a társzművészetek mennyire játszanak fontos szerepet?

– Van olyan épületem, ahol más által készített művek kaptak helyet: egy budapesti belvárosi szálloda, ahol festmények, textilek, sőt egy szobor is van, de nem az én munkám. Ahol az én szobrom lesz, az egy másik iroda munkája, akik ismerve engem, ráterveztek egy szobrot az épületükre, és amelyiket javasoltam, rögtön el is fogadták. Egy másik alkotásom pedig az irodám által a XI. kerületbe tervezett társasház kertjében áll majd. Az igazság az, hogy nem kötöttem össze a két dolgot, nem akartam olyan marketinget csinálni, hogy ha valaki megrendeli tőlem egy épület tervezését, rendeljen egy szobrot is. Az említettek is tőlem függetlenül születtek. Egyébként is azt tapasztalom, hogy mostanában nem divat képzőművészeti alkotásokkal díszíteni az épületeket.

– Ebben a sajátos helyzetben sikerül-e a kétféle alkotómunkát ötvöznie? Találkozik-e a két dolog, segíti-e, erősíti-e egymást?

– Igen, találkozik. Bár a saját házaiban ez ritkán jelenik meg, mert olyan jelentős középületeket nem terveztem, amik ezt elbírnák, de maga a két tevékenység szorosan összefügg. Nekem az építészetben a szobrászkodás nagyon sokat segít, mert az teljesen szabad forma és igény. Ott nincs megrendelő, nincs kivitelező, ott csak az anyag van és én. Tehát amit meg tudok valósítani, az létre is jön. Költségkeretek sem korlátoznak, mert azok a kövek, amikkel dolgozom, nem kerülnek sokba. Valószínűleg jobb lenne, ha több képzőművészeti alkotás jelenne meg az épületeimben, mert ez az épületet használók életét gazdagítaná. Egyébként, ha szánnak erre pénzt a megrendelők, az építész az ismeretségi körükből kérnek fel valakit, nehogy az történjen, hogy az általuk megálmodott térrel szemben áll a képzőművészeti alkotás.

– Az elmúlt másfél évtized alkotómunkájával kiegészült időszak alatt gondolt-e arra, hogy hivatásszerűen a képzőművészetet, a szobrászatot választja? Vagy megmaradt az építészet iránti szerelem az első helyen?

– Hosszú ideig nagyon erős elhivatottság volt bennem az építészet iránt, de elég sok ütődés ért ezen a területen, illetve azzal kellett szembesülnöm, hogy az a típusú építészet, épülettervezés,

amit szerintem az építészek 90 százaléka csinál, az nem művészet. Ez lehet egy jó minőségű mestermunka, de általában éppen azokat a részeket, amiknél ennél tovább tudna lépni az ember, azokat elhagyják, megváltoztatják. Azt tudomásul veszi minden építész, hogy kevés a pénz. Nem ez a probléma, hanem az, hogy mindenki azt hiszi, ő is ért hozzá, és sokszor még azt sem látják meg, hogy a munkánkban érték van. Vannak persze pozitív élmények is, most például egy négylakásos társasházat terveztem. Elmondta a megrendelő, hogy ő mit szeretne, megcsináltam a vázlatokat, két variációt is, de már a másodikikat meg sem nézte, az elsőre azt mondta, hogy az így jó. Visszatérve eredeti kérdésére: a jelenlegi gazdasági helyzet nagyon nem kedvez az építészetnek, rengetegen vannak munka nélkül, tehát végül is, ha az élet úgy hozná, meg tudnám hozni azt a döntést, hogy a szobrászatot válasszam, de természetesen ezt nem szeretném erőltetni. Abban bizom, hogy az élet megadja azokat a jeleket, amik alapján tulajdonképpen nem is dönteni kell, hanem csak egyszerűen tudomásul venni, hogy az élet mit diktál. Döntést annyiban kéne hozni, hogy magától az irodámat mint olyan munkahelyet, ahol mások is dolgoznak, be kellene zárni. De azt nem hiszem, hogy valaha is úgy döntenék: nem tervezek többet épületet. Ha szobrászként anynyi munkám volna, hogy az irodát nem tudnám fenntartani, akkor azt fel tudnám adni.

– Mikor jut ideje a szobrászatra?

– Általában minden hétvégén dolgozom. Ha valamilyen ok miatt egy hétvégét kihagyok, a következő héten már az egész család látja rajtam. Nagyon erős a késztetésem erre a munkára, ennek én nem tudok ellenállni, mert ezzel tönkretenném az életemet. Ami velem történt, az tényleg mesébe illő: az ember egy éjjel azt álmodja, hogy meg tudja csinálni azt a szobrot, és nekiáll, és meg is csinálja. A környezete hülyének nézi, s ő mégis megcsinálja. De ennek nem az a tanulsága, hogy ő milyen klassz, hanem az, hogy mindenki életében jelentkezik legalább egyszer a csoda, amit észre kell venni, meg kell ragadni, mert különben egész életünkön tönkre tehetjük magunkat.

– Hát, ha mindenki életében, az nagyon jó dolog, de nem mindenki ismeri fel.

– Hiszem, hogy mindenkinek megvannak a maga csodái. Például a gyerek születése az

igazi csoda, az szinte minden ember életében ott van, és mégis alig-alig ismeri fel valaki, hogy mi történt. Persze nem egyformán nehezek az életek, mindenkinek az a nehéz, amit neki kell megcsinálnia, de egyszerűen az embernek nyitva kell tartania a szemét, és ha megjön az üzenet, akkor cselekednie kell. Amikor elkészítettem az első szobrot, utána nem tudtam, hogy most mi lesz. Eltelt vagy két év, úgy, hogy nem csináltam semmit, mert az a munka kész volt. Visszaálltam a korábbi kerékvágásba, és egyszer csak észrevettem, hogy éjjel 3 órakor fel kellett kelni, festeni, vagy valamilyen más kreatív munkát csinálni, mert egyszerűen nem bírtam magammal. Egy idő után tudomásul kellett vennem, hogy nem, az nem annyi volt, hogy csináltam egy szobrot, hanem folytatni kell ezt a tevékenységet. Lassan 50 éves leszek, és azt tudom tanácsolni mindenkinek, hogy figyeljen oda az életére, és ha jelzést kap, akkor abba az irányba forduljon, amit az élet, illetve a lelkiismerete diktál, mert így sokkal gazdagabb lesz az ő élete is. Egyáltalán, szerencsés lesz, míg ha az élettel szembe megy, akkor szerencsétlen lesz, ráadásul ez kisugárzik, kihat a környezetére is.

– *Ez úgy hangzott, mint egy kiegyensúlyozott, céltudatos ember hitvallása, vallomása, aki megtalálta a helyét és a saját útját járja. Kíváncsi mások véleményére, vagy csak a belső hangra hallgat?*

– A családban, baráti körben megmutatom mind az építész, mind a szobrász munkáimat. A kisebbik lányomnak fantasztikus látása van, egy pillanat alatt megmond mindent az adott munkáról. A nagyobbik lányom, ha több lehetőség volt, azt mondja: az egyszerűbbet válaszd. A szobrász és iparművész barátainak is érdekel a véleménye, persze bizonyos dolgokban nem engedek. A gondolataimra, amik az alkotásra készítetnek, mondhatják, hogy 2012-ben nem időszerűek, azt is, hogy idealista vagyok, ezt vállalom, és ennek ellenére ezt fogom csinálni. Azokat a véleményeket szeretem meghallgatni, amikor valaki tudja, hogy mit akartam az adott munkával elérni, és azon a rendszeren belül ő látja, hogy valahol hiba van. Az ilyen véleményt nagyon szívesen fogadom bárkitől, mert az ember mire végigcsinál egy munkát, addigra bele is vakul, de az is előfordul, hogy félretesz, és két hét múlva, vagy akár egy év múlva egyszer csak

rájön... Nagyon jó, hogy az építészetben pontosan ugyanezek a folyamatok vannak, ott is így működik a dolog.

– *Ebből az is kiderül, hogy megvan a saját kiforrott stílusa, nem keresi az útját a képzőművészetben?*

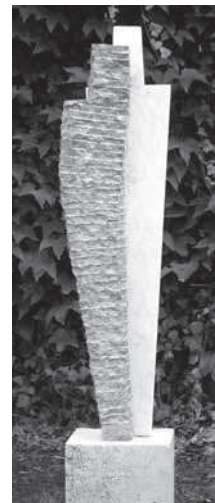
– Nem, egyáltalán nem keresem. Azt hozza az élet. Az archaikus szobrászat a kezdetektől vonzott, de Anish Kapoor, aki kozmikus tereket csinál, feltétlenül meg akarom említeni, egészen fantasztikus ember, és utánozhatatlan. Másolni lehet, de utánozni nem, mert olyan eredeti ötletei vannak, hogy hiába indulnék el azon az úton, látszana, hogy őt akarom utánozni. Legutóbb az Art Basel-en láttam egy új munkáját, végtelenül egyszerű volt formailag, és mégis mindent tudott. A feleséggel és az építész barátaimmal leültünk a szobor elé és csak néztük. Eszembe sem jutott, hogy őt másoljam, de adott egy örömezzést: ha ez az ember ilyen messzire eljutott önmagában... ha valaki ezt meg tudta csinálni, akkor másnak is sikerülhet.

– *Ez tehát visszaigazolta az ön törekvéseit?*

– Ez így nem jutott eszembe, de valóban. Abban, hogy van egy magasabb szellemi világ, amit az ember elérhet, rendíthetetlenül hiszek. Ezt a reményt nem lehetne kivenni belőlem semmivel, mert, hogy mi a hit, meg mi a tudás, arról végül is nem tudunk semmit, hiszen az egész materialista világ megfigyeléseken alapul. Úgy vélem, vannak szellemi bizonyosságok is, amik úgy vannak beleégetve az ember minden sejtjébe. Ez számomra van, és nem hit, hanem tudás.

– *Jó ezt így összegezve hallani. Azt érzi az ember, hogy két lábbal áll a földön, és mégis szárnyal. Milyen módon kap visszaigazolást a munkáiról, hogy megértették?*

– Nem sok kiállításom volt, így nem mondhatom, hogy többször megmértem szobraim hatását, de eddig még hála istennek semmilyen negatív visszajelzést nem kaptam. Vannak olyan emberek, akik örülnek a munkáimnak. Köszönöm nekik. Azt tapasztaltam, hogyha valami tiszta üzenetet hoz, tiszta formai nyelven, azt a legegyszerűbb ember is megérti. Az nem érti meg, aki félre van nevelve, elsősorban a sokat szidott média által, de az egyszerű, tiszta szívű emberrel szerintem semmi probléma nincsen.

Bodzán Antal szobrai
(A művész felvételei)

– *Elégedett embernek érzi magát?*

– Ezen még nem gondolkoztam. Hát... nem. Nem is szabad. Mondhatnám, nagyon sok dologban elégedett vagyok, mondjuk

elsősorban a családommal. Azt hiszem, elég magasra tettem a mércét, amit nem fogok elérni soha, de nekem ez így van jól. A lényeg, hogy megtegyek minden tőlem telhetőt...

Ünnepek és hétköznapiak – népművészeti kiállítás nyáron

A Pest Megyei Közművelődési Intézet szervezésében Ünnepek és hétköznapiak címmel nyílik népművészeti tárlat Százhalombattán.

A meghívásos kiállításon Pest megye és Budapest jeles alkotóinak, alkotóközösségeinek munkái láthatók a tárgyalkotó népművészet szinte valamennyi ágából.

A mai környezetbe is beilleszthető népművészeti alkotások között a mindennapi háztartás használati eszközei, az

emberi élet fordulóihoz és a jeles napokhoz köthető díszítő és funkcionális tárgyak, az ünnepi és hétköznapi viseletek és azok kiegészítői jelennek meg.

Intézményünk és a Barátság Kulturális Központ együttműködésével megvalósuló kiállítás ismét alkalmat teremt arra, hogy betekinthesünk tárgyalkotó népművészeink műhelyeibe és büszkén számba vehessük a kézműves remekeket.

A kiállítás helyszíne: Barátság Kulturális Központ – Százhalombatta, Szent István tér 5.

Megnyitó: 2012. augusztus 15-én, a kiállítás megtekinthető szeptember 27-ig.